

פרשת אהרי

אני – למען הקב"ה

משיחת כ' מנחם-אב תשל"ה

בכל שבת בתקופת הקיץ נהוג ללמוד "פרקי אבות".

פרקי-אבות, א, יד: "אם אין אני לי, מי לי? וכשאני לעצמי, מה אני? ואם לא עכשיו, אימתי?"

ישנה הוראה מפורטת בפרקי-אבות, מסכת הכוללת, כפי שדובר פעמים רבות, עניינים והוראות שרובם ככולם עוסקים במידות שבין אדם לחברו.

אומנם הדברים מיוסדים על סודות ורזי התורה, אבל סודות אלה מהווים בסיס גם להוראות התנהגות בין אדם לחברו.

ובכן, במשנה בפרקי-אבות נאמר: "אם אין אני לי – מי לי?"

המשנה משתמשת במלה "אני", בהתאם לתוכן המאמר העוסק ב"אני", בחלק האנוכי שבאדם: "אם אין אני לי מי לי".

בדומה לכך, כשאדם מתפלל אל הקב"ה, כדי שיהיה לו ביטחון בכך שתפילתו תפעל את פעולתה – עליו למצוא בעצמו את התוקף להאמין בעצמו ובתפילתו, "ואני תפילה", כלומר שתפילתו היא בעלת חשיבות ותופסת מקום.

עם זאת, הדבר אינו צריך לגרום לו לגאווה, שהרי הוא אינו משיג את מטרתו בכוחות עצמו, אלא בבחינת "ואני תפילה" – הקב"ה ממלא את תפילתו ובקשתו, כך שכל משאלותיו יתגשמו כראוי.

עלול אדם לטעון: אם-כן, למה לו לעשות בעצמו? מוטב לו לסמוך על הקב"ה, ואילו הוא עצמו – אפילו לא יתפלל! התשובה לכך היא "אם אין אני לי מי לי": חובה ללכת בדרך שקבע הקב"ה, שציווה עלינו להתפלל, ובכך נתן כוח בתפילה, שכאשר היא יוצאת מעמקי לב יהודי – "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים פעולתם".

לשם כך צריכים הדברים להיות "יוצאים מן הלב", ועל כך אומרת הגמרא במסכת תענית: "איזוהי עבודה שבלב? זוהי תפילה".

זוהי משמעותה של ההוראה הכללית שבמשנה – "אם אין אני לי מי לי": אין אדם יכול לסמוך על אחר, אפילו אם גם הוא יהודי, ואפילו אם הלה נמצא בעיר הבירה, והוא בעל קשרים וכו'.

אם עליו להשיג דבר-מה לעצמו או עבור היהדות, והקב"ה הביא את הדבר לידיעתו, והטיל עליו לפעול בנושא – אל לו לסמוך על אחר, שכן, "אם אין אני לי מי לי".

יחד עם זאת, יש להבהיר: אדם עלול להיתפס לקיצוניות השנייה ולייחס לעצמו חשיבות רבה.

לכך מתייחס המשך דברי המשנה: "וכשאני לעצמי – מה אני?": אם אדם סומך על "כוחי ועוצם ידי", רואה את עצמו כעצמאי ואינו נזקק ל"ואני תפילה", לקב"ה שאליו יש להתפלל – אזי הוא "אני לעצמי", "וכשאני לעצמי – מה אני?".

בהמשך לכך באה הוראה שלישית: כשמדברים עם יהודי על פעולה טובה כלשהי, עלול הוא לענות: אמת, ייתכן שמדובר בדבר טוב, אך הוא זקוק לזמן כדי לחשוב על כך; מה הדחיפות והחיפזון, לשם מה

פרשת אחרי

המהומה? ניתן לדחות זאת לזמנים רגועים יותר; כשיקויים לגמרי הכתוב "הניח ה' אלוֹקֵיךְ לך מכל אוֹיְבֵיךְ מִסְבִּיב" – אז יחשוב על הקב"ה, על "בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם".

על כך אומרת המשנה "אם לא עכשיו – אימתי?": מכיוון שהגיעה הידיעה על כך שיש צורך לבצע פעולה מסויימת, וניתן לבצע פעולה זו – הרי "אם לא עכשיו", אם הפעולה לא תבוצע בקרוב ממש, בשעה אחת וברגע אחד, אין לדעת אם תהיה לו הזדמנות נוספת לביצועה.

כשם שהדברים נכונים בעבודה רוחנית, כך הדבר גם בפעולות הקשורות בעניינים גשמיים.

אנו רואים בהתנהגות הגשמית המקובלת – בפרט כשמדובר בכוח מועט בכמות, המנצל יתרון איכותי כדי לנצח ולמנוע בעיות – שהדרך המקובלת לכך אינה על-ידי פרסום על כך שהוחלט להתיישב ולשקול את הדברים, לקיים אסיפות, לעבור על כך בשינה, להחליט באסיפה אחת על אסיפה שנייה, ובשנייה – על אסיפה שלישית, ולבסוף לבחור ועידה שתדון בעניין...

התשובה על כך היא: "אם לא עכשיו – אימתי?"

